

Vroegmoderne tijd

bron 1

Op 24 mei 1607 ontmoet een groep Engelse kolonisten in Amerika koning Powhatan, de leider van een inheems volk. De kolonisten worden vergezeld door Naurans, een inheemse tolk die voor hen werkt. Een van de kolonisten schrijft:

Op een van de kleine eilanden aan de monding van de watervallen richtte hij¹⁾ een kruis²⁾ op met de inscriptie 'Jacobus Rex³⁾ 1607' en zijn eigen naam hieronder. Toen het kruis eenmaal was opgericht, baden we voor onze koning en ons eigen succes in deze onderneming in zijn naam, en verkondigden dat hij [Jacobus] de koning was, met een luide kreet. Koning Powhatan was inmiddels verdwenen (...), net als alle andere wilden⁴⁾, behalve Naurans, die ons met een kreet het kruis zag opzetten en bezorgd leek. Maar kapitein Newport vertelde Naurans dat de twee armen van het kruis koning Powhatan en hemzelf voorstelden, de sluiting in het midden hun bondgenootschap vertegenwoordigde, en de schreeuw uit eerbied was voor Powhatan, hetgeen Naurans behoorlijk opvrolijkte.

noot 1 Dit is Christopher Newport, de kapitein van het Engelse schip de *Susan Constant*, dat in 1607 kolonisten vervoert naar Amerika.

noot 2 Het kruis is een christelijk symbool.

noot 3 Koning Jacobus is de Engelse koning die opdracht geeft voor deze expeditie.

noot 4 Hiermee bedoelt de kolonist de inheemse bevolking.

bron 2

Een anonieme prent uit 1618:

Liefde, Geloof,
Hoop en Geduld

jezuïeten
(katholieke
geestelijken)

'Verbum Dei'
(Het woord
van God)

jezuïeten

jezuïet bij de
poort van de hel

Maarten Luther

bron 3

Madame Palatine, Elisabeth Charlotte van de Palts (1652-1722), is getrouwd met de broer van de Franse koning Lodewijk XIV. Ze schrijft brieven aan vrienden en familie over haar leven in het koninklijk paleis in Versailles. Een voorbeeld van zo'n brief staat hier:

Elke maandag, woensdag en vrijdag is het *de dag van het appartement*¹⁾. Alle heren aan het hof verzamelen zich in de voorhal van de koning en alle dames komen samen in de kamers van de koningin om zes uur. Dan gaat iedereen in optocht naar de salon. Daarnaast is een grote kamer, waar viool wordt gespeeld voor diegenen die willen dansen. (...) Daarna is er een grote kamer – men zou het een hal kunnen noemen – met meer dan twintig tafels met daarop groene fluwelen kleden met gouden franjes waar allerlei soorten spelletjes worden gespeeld. Dan is er de grote 'voorkamer' waar de biljarttafel van de koning staat en er is een kamer met vier lange tafels met versnaperingen: allerlei soorten vruchtenvlaaien, zoetigheden, het lijkt op een kerstlunch thuis. Nog eens vier tafels, die net zo lang zijn, worden in de kamer ernaast gezet en zijn volgeladen met karaffen en glazen en verschillende soorten wijn en likeur. Mensen staan te eten en te drinken in de twee laatstgenoemde kamers en gaan dan naar de kamers om spelletjes te spelen.

noot 1 *De dag van het appartement* is een verplichte bijeenkomst voor alle adel aan het hof.